

2.691

2691

BIOLOŠKI INSTITUT N. R. SRBIJE

POSEBNA IZDANJA

Knjiga 8

Dr Dragica Stevanović

Ekologija i dinamika populacije
Aeropus sibiricus L. na Kopaoniku

BEOGRAD
1961

UVOD

Godine 1954, u sporazumu sa Anti-Locust centrom u Londonu, Međunarodnom organizacijom za istraživanja na skakavcima, osnovana je u Biološkom institutu N.R. Srbije Laboratorija za proučavanja skakavaca u našoj zemlji. Grupi saradnika ovog Instituta poveren je zadatak da prouči pojedina pitanja iz oblasti populacione dinamike nekih značajnijih vrsta skakavaca, kao naprimer, kretanje brojnosti pod određenim uslovima i u određenim sredinama, kao i značaj pojedinih faktora u tim kretanjima. Pravci rada i program istraživanja u okviru ove laboratorije određeni su međusobnom saradnjom direktora Biološkog instituta akademika S. S t a n k o - v i ć a, profesora M. G r a d o j e v i ć a, rukovodioca novoosnovane laboratorije, kao i saradnika kojima je povereno izvršavanje postavljenih zadataka. Istraživanja su orijentisana pre svega na štetne vrste, kao što su naprimer marokanski i italijanski skakavac ili štetočine visokoplaninskih predela. Rezultati istraživanja ovih problema treba da budu, pored ostalog, osnova za rešavanje praktičnih pitanja u borbi sa izrazitim štetčinama kulturnih polja ili pašnjačkih predela u našoj zemlji.

Među visokoplaninskim skakavcima kao objekt naučnih istraživanja odabrana je vrsta *Aeropus sibiricus* L. iz reda *Saltatoria*, familija *Acrididae*, čije je prisustvo na nekim visokim planinama Srbije prvi konstatovao J. P a n ĉ i ć u svom poznatom delu »Ortoptere u Srbiji« (1883). Izbor vrste *A. sibiricus* nametao se već samim tim, što ona u određenim visokoplaninskim zajednicama pretstavlja dominantnu vrstu među skakavcima, koja, pod određenim uslovima, može brojno veoma da naraste. G r e b e n š ĉ i k o v (1950) ističe na prvom mestu ovu vrstu među ostalim štetčinama planinskih livada i pašnjaka. S. M i k š i ć (1956) pominje masovnu pojavu ove vrste na Bjelašnici u 1952 godini. Posebno ova vrsta ima veliki ekonomski značaj u oblasti stepskih polja Sibira, gde se periodično prenamnožava i šteti desetine i hiljade hektara useva, a takođe igra važnu ulogu i kao štetočina na pašnjacima (B e i - B i e n k o 1932).

S druge strane, *A. sibiricus* je interesantan objekt kako u ekološkom tako i u biogeografskom pogledu, s obzirom na veoma široko rasprostranjenje i tip areala koji zauzima. Specifičan istorijski razvitak rasprostranjenja ove vrste rezultat je pre svega klimatskih promena u Diluvijumu (glacijacije, interglacijacije), tokom kojih je vrsta *A. sibiricus* periodično bila potiskivana iz svog prvobitnog areala, zauzimala nove areale gde su postajali odgovara-